

župna vas **Bërdo** ima 670 prebivavcev; **Grobnik** in **Tupljak** (v pismih tudi **Tukljak** in **Tukalščina**), obé vasi s kakošnimi 50 ognjišči ali 300 dušami pod župo **Kerbunsko**; pod župo **Pazesko** samo vas **Gradin** z nekimi hišami imenovanimi **Krajnciči**, kjer se je neki **Krajnec** povlašil, morda 258 duš; na to je v **Čičarii** v **Munski župi** jedina vas **Žejane**, ki ima k večem 500 ljudi. Vse skupaj pravo na debelo šteto bi bilo v Istri blizo 3000 teh **Vlahov**. — Ako bi bili ti **Vlahi** pred **Slovani** tukaj bili, bi bili morali krajem iz svojega, onda s slovanščino gotovo ne pomešanega jezika imena dati, ter take imena bi se bile saj v njih občinah ohranile. Da bi jih bili **Slovani** kasneje v ta kot stisnili, se ne zlaga z značajem slovanskim; zato mislim, da je oni narod stareji, ki je krajem imena daval.

2. Vse slovanske občine okolo te **Vlašije** imajo izvan **Kerbun** mnogo starinskih podertin: stara **Vranja** — kakošna široka in močna terdnjava je morala biti! **Boljun** *) ima svoje stare turne; **Paz** svoj poderti veliki grad (kastel), **Kozljak** — kakošna strašna dolga terdnjava je morala biti visoko na živih stenah, ker se ji še zdaj razni gerbi (**Wappen**) vsekani poznajo; al onde se samo v **Gradini** nekaj malo starega zidovja vidi. Njih župne cerkve so pozno zidane bile: na **Berdi** 1622, v **Sušnjevi** 1838. Druge cerkvice so morda stareje pa so le male.

3. **Grobnik**, ime vlaške vasi. Ker so **Grobniki** redki, mi je to misel zbudilo na oni **Grobnik** nad **Reko** in na **Tartarsko bitvo** na njegovem polji, od ktere **liburnski pastirji** še koliko toliko povedati vejo. Morebiti sta si ta dva **Grobnika** v kakošni zgodovinski zvezi?

4. Ako bi bili ti **Vlahi** vejica **Rumunskega** debla, vajenega od davnosti bivati pri jezerih in velikih vodah, bi se dalo misliti, da so se tudi zato raji naselili v nižjih krajih na severni strani **Cepiškega jezera** pri **Boljunskem potoku** (**Boljunščica**), kakor na **Učki** pri **Pilatih**, in da so morda zato oni v **Čičarii** svojo suho dolino imenovali, besedo slovansko vzešši **Žejane**.

5. Čudno je, da so bile na razvodu (**Commission**) **isterskem** leta 1325, ki se upira na 300 let stareje pisma, namestovane vse okolo **Vlahov** stoječe občine slovanske: **Vranja**, **Boljun**, **Paz**, **Gologorica**, **Pičan**, **Kerbune**, **Kozljak**, — pa nobena vlaška. Ako bi bile te stareje, bi jih bili gotovo zvali, ker se je okolo njih mnogo mej delalo; spominja se onde samo vas **Gradin**, ter se imenuje uboga vas **Gradin**, da je moral **Pazar** (grajšinar iz **Paza**) za njih, kakor za svoje kmete, razvodnike milosti prositi, da so jim sosedne občine zemlje dobrovoljno odstopile, ker so pred ta dan onde po starih pravicah meje tako poterdili, da so se **Boljunci** in **Pičanci** mejili; zdaj je pa gorenja stran **Vlašije** med njimi.

Ako bi **Gradinci**, ker imé in staro zidovje na kaj starejega opominja, bili staroselniki, bi bili imeli kakošne pravice na razvodih pokazati; ako jih je pa **Pazar** naselil ko prišnike, so tedaj od nekod prišli, ako se od sosednih vlaških vasi niso stiskali, ampak širili.

6. **Gerške** besede **baserike** = **basilika**, **prevtu** = **presbyter**, **en** = **os** v **ensnaskut**, **unigenitus**, ker drugač imajo za jedan **ur** = **un**, in njih ši mislim, da je madjarsko **iš** = **et**, in morda še druge bi dale človeku soditi, da so ti ljudje nekaj bliže izhoda bili; te **gerške** besede bi bili težko v stari dobi od cerkvene latinščine ali italijanščine dobili, ker so bili v starodavnosti onde okolo **sveti cerkveni obredi** slovanski; zato tudi oni ne znajo moliti po svoje ne po latinski, zato so mi priča živi **Vlahi** in spis o njih od **g. Kovača**, sedanjega župana (podestà) **Pazinskega** v časopisu „**Istria**“. **Molitvice**, ki so jih lani „**Novice**“ prinesle, so skovane; zato manjkate v **Očenaši** dve prvi prošnji, in v **Veri** peti člen.

*) Pod **Boljunom** leži lepo rodovitno polje, in ko so nad njim na gricku grad sozidali, so mu rekli **Poljungrad**, kakor ga razvod **isterski** enkrat tudi piše; zdaj pa grad povračuje polju ime, ter se imenuje **Boljunsko polje**. Pis.

Da se ti **Vlahi** z **Rumuni** razumejo, je že rečeno bilo in poterjeno z vojaki, s temi bivšimi tudi na davkini iztirjatbi, in z onimi bivšimi na **Ogerskem**, ter sedaj doma povedajočimi, da so se onde precej dobro razumeli. Da se njih narečja razlikujejo, se ne čudim, ker narodi tikoma bivajoči mnogo vekov pod jednim pismenom svojim jezikom imajo mnoge ljudske med seboj težko razumljive narečja, in iste velike mesta jih imajo po dvoje, na pr.: „**Ostdeutsche Post**“ in „**Hans Jörgel**“. — Čače in maja ste sploh **ilirske** besedi rabljeni po vsi Istri, v **Liburni** rekó tudi samo ma, na pr.: prislovica „**draga moja ma, vsaki svoje zna**“; in v besedi **majka** je že tudi **maja**. Na vse to je morda posebno v noveji dobi **italijanski jezik** tega svojega brata, s katerim je v vedni dotiki, kaj na-se potegnil. In s tem se zverši vse moje znanstvo v tej reči. J. V.

Prislovice v Liburni.

Pusta mu brada, kemu žena vlada! — Težko je živemu gadu na glavu stati (težko je zvitega sovražnika premagati). — **Mačak** je brajdu prodal, da si je za ribudal. (Se reče pojedezu). — **Kega** je **Bog** naružil, je huji od vraga (naruziti, verunstalten). — **Kada** vino pride med dva dna (sod), ga pije, ki ga zna (ima). To je druga polovica one: **Kada** se odtače, ga pije, ki priskače. — Ako je vino po dukat', muži te ga lokat'. — **Joh** je ovčici po ptujoj ručici. — **Ki** zna dreti, kože ne kvvari. — V ptujoj konobi (keldri) je najbolje vino. — **Več** je dan v leti nego klobasic. (treba pomalo). — Ča če mi mesec, kad mi sunce sveti! (Pri veliki sreči za malo ne maram). — **Suho** i sirovo, to je, das bewegliche und unbewegliche Gut (n. p. je zapil, zapravdal itd.) — **Dobar ostanak!** (Ich wünsche Euch wohlauf zuverbleiben).

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Celja 3. sveč. Letos imamo pošteno zimo, mraza in snega, kolikor ga ni bilo mnogo let. Ugodna je ta dôba posebno lovcom, ki po divji perutnini prežajo. Tudi nek gospod, vnet lovec, je podal se nedavno na lov, ter hodil po obali bližnje **Ložnice**, da bi zasačil kako divjo raco. Ugledal je tudi kmali čvetero rac, ktere so pohlevno čepele v nekem kotu v vodi. Gospod se ustavi s puško, meri, sproži — pumf! in zadel je vse štiri race, da so se na herbet zavalile. Hitel je strelec do potoka, pobrat svoj plen, kar je zapazil v velik strah, da vstreljene ptice so bile domače race nekega bližnjega kmetiča. Plačati je mogel gospod lastniku pet goldinarjev za usmertnjene živalice, ter jih odnesel domú. Domá je pripovedaval sam nezgodo: smejali so se vsi lovci, ki ni razložil domačih rac od divjih, da je bilo kaj! J. Š.

Iz Ljubljane. Vesela je prejela te dni kmetijska družba pismo c. k. okrajnega predstojnika **Metliškega** gosp. **Fladunga**, v katerem ji sopet naročuje, naj mu pošlje proti plačilu iz nabranih prostovoljnih doneskov kolikor le more sadnih pešk, pa tudi mladega sadnega drevčiča, ker njegov namen je, v vseh 23 soseskah **Metliškega kantona** napraviti drevne sadišča (vertne šole). Pač hvale in posnemanja vredno početje v blagor celi okrajni! Da bode kmetijska družbe verlega gospoda pospešitelja koristne sadjoreje postregla kolikor bo le mogla, je gotovo. — Naj pri ti priliki, ko se spet očitno vidi, kako se lahko spečajo sadne jabelčne in hruševe peške, vnovič opomnimo gosp. učitelje po deželi: naj na vso moč naganjajo šolsko mladino k naberanju pešk sirovih (neposušnih) hrušk in jabelk kakoršnih koli. Ob enem dosežejo trojni namen: 1) mladine pazljivost se djansko oberne s tem do koristne sadjoreje, 2) za domače sadišče se napravi s tem divjakov obilo, ali pa 3) se dobre peške lahko prodajo kmetijski družbi. — Z drugo novo sladkornico (cukrofabriko) v **Ljubljani** je resnica.